

Medzi Bratislavou a Labrangom: Martin Slobodník (1970 – 2019)

Vo veku 49 rokov zomrel významný sinológ, tibetológ, prekladateľ, historik, publicista a dekan Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave Martin Slobodník.

Patril k prvej generácii sinológov z rokov 1988 – 1994. Odbor vyštudoval na Katedre jazykov a kultúr krajín Ďalekého východu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V rámci štúdia strávil dva roky študijného pobytu na Pekinskej univerzite.

Na Ústave orientalistiky Slovenskej akadémie vied (SAV), kde pôsobil v rokoch 1994–2000, absolvoval doktorandské štúdium, v rámci ktorého študoval dva roky tibetológiu na univerzite v Bonne.

V roku 2007 sa habilitoval v odbore všeobecné dejiny. V rokoch 2007 – 2013 bol vedúcim Katedry východoázijských štúdií. Od r. 2013 zastával post prodekanu pre rozvoj fakulty a informačné technológie a od r. 2017 do jeho kompetencie patrili aj medzinárodné vzťahy. Dekanom Filozofickej fakulty UK sa stal 1. februára 2019.

Absolvoval viacero terénnych výskumov v severovýchodnom Tibete a Číne. Vydal mnohé publikácie, vedecké monografie¹, odborné publikácie², desiatky vedeckých štúdií doma či v zahraničí, množstvo odborných článkov, článkov v novinách, prednášal na viacerých svetových univerzitách.³ Prekladal z čínštiny aj z tibetčiny, bol odborník na tibetský buddhizmus, zaoberal sa postavením národnostných a náboženských menšín v Číne, hlavne v Sin-ťiangy a Tibete. Venoval sa tiež dejinám čínsko-tibetských vzťahov, náboženskej politike v Číne a československo-čínskym vzťahom v 50. a 60. rokoch 20. storočia.

To sú holé fakty, ktoré nemôžu chýbať v žiadnom nekrológu a vskutku sú to mílniky neobyčajnej vedeckej kariéry, no Martin Slobodník je omnoho viac než len súhrn výrazných faktov a výkonov. Bol totiž nielen neobyčajným vedcom, ale aj výnimočnou osobnosťou.

Začal by som tým prvým, teda jeho vedeckým pôsobením. Martin Slobodník bol jedným z najlepších znalcov Tibetu a Číny nielen na Slovensku, ale aj širšieho regionálneho a svetového formátu. Na individuálnej úrovni sa výrazne podieľal na výskume buddhizmu a tibetanistiky, najmä pokiaľ ide o postavenie minorít v týchto oblastiach a dejiny (česko)slovenských vzťahov s Čínou. Jeho práca však nebola izolovaná a obmedzená na osobné výstupy. Bol to vedec, ktorý – na rozdiel od jeho mnohých kolegov orientalistov – dokázal veľmi dobe spolupracovať s domácimi aj zahraničnými kolegami a podeliť sa s nimi o výsledky svojho výskumu a publikovať s nimi svoje výstupy z nich. Najvýraznejšie sa to prejavilo azda na česko-slovenskej úrovni, kde spolu s Lubošom Bělkom z Brna a Danielom Berounským z Prahy tvorili mimoriadne plodný pracovný tím, akúsi česko-slovenskú buddhologickú trojku. Jeho vedecká spolupráca sa však neobmedzovala len na jeho užšie pole špecializácie. S turkógom a islamológom Gabrielom Pirickým vydal zborník *Fascinácia a (ne)poznanie: kultúrne stretý západu a východu*⁴ a taktiež s Pirickým a odborníkom na indické náboženstvo Dušanom Deákom publikáciu *Súčasná podoba súfizmu od Balkánu po Čínu*⁵, alebo s autorom týchto riadkov editoval knihu *Politická moc verzus náboženská autorita v Ázii*⁶. Martin Slobodník sa tiež výrazne po-

1 Slobodník, Martin: *Mao a Buddha: náboženská politika voči tibetskému buddhizmu v Číne*. Bratislava: Chronos 2007; Slobodník, Martin: *Politické, náboženské a ekonomické aspekty čínsko-tibetských vzťahov v 14. – 15. storočí*. Bratislava: Univerzita Komenského 2011.

2 Napr.: Slobodník, Martin - Breier, Pavol: *Labrang – svet tibetského kláštora*. Bratislava: Slovart 2013.

3 Jeho kompletnú biografiiu pozri: https://alis.uniba.sk:8444/search/query?match_1=PHRASE&field_1=a&term_1=Slobodnik%20ADK,+Martin+1970-2019+UKOFIJP++&sort=callNumber&theme=EPC (21. 4. 2019).

4 Slobodník, Martin - Pirický, Gabriel (eds.): *Fascinácia a (ne)poznanie: kultúrne stretý západu a východu*, Bratislava: Chronos, 2003.

5 Slobodník, Martin - Pirický, Gabriel - Deák, Dušan (eds.): *Súčasná podoba súfizmu od Balkánu po Čínu*, Bratislava: Univerzita Komenského, 2010.

6 Slobodník, Martin - Kovács, Attila (eds.): *Politická moc verzus náboženská autorita v Ázii*, Bratislava: Chronos 2006.

Martin Slobodník

dieľal na etablovaní religionistiky na Slovensku. Bol členom redakčných rád religionistických časopisov *Hieron* a *Axis Mundi* a jeho prednášky otvorili bránu do sveta buddhizmu mnohým generáciám študentov. Na základe edičnej, grantovej či pedagogickej spolupráce s ním môžeme konštatovať, že málokedy som sa počas môjho vedeckého pôsobenia stretol so svedomitejším, ústretovejším a – v neposlednom rade – príjemnejším partnerom. Martin Slobodník sa podieľal aj na organizovaní vedy a akademickej obce. Bol členom a funkcionárom mnohých profesijných organizácií či už Slovenskej orientalistickej spoločnosti alebo Slovenskej spoločnosti pre štúdium náboženstiev a redakčných rád niekoľkých vedeckých časopisov. Ako prodekan a dekan urobil všetko pre to, aby Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave začala fungovať ako skutočná inštitúcia a rovnocenný partner v medzinárodnom kontexte.

Čo však najviac odlišovalo Martina Slobodníka od väčšiny kolegov vedcov neboli len jeho bádateľské výsledky, ale to že – ako jeden z mála vedcov a akademikov v SR – bral spoločenskú zodpovednosť intelektuálov skutočne vážne. Ako vedec, intelektuál a neskôr z pozí-

cie prodekana a dekana FiF UK sa výrazne a verejne postavil proti populizmu a demagógii, útlaku a netolerancii či už išlo o Tibet alebo o Čínu či o Slovensko. Jeho odvážny a jasný hlas na spoločenských fórach či v novinách vždy zastával trpezlivosť, racionálny fundovaný názor a nabádal k rešpektovaniu ľudských práv, tolerancie a humanizmu. Sú to hodnoty, ktoré v našej spoločnosti sužovanej extrémizmom, nacionalizmom, populizmom a intoleranciou sú viac ako potrebné. Preto bol Martin Slobodník nepostrádateľný a aj preto celá akademická obec filozofickej fakulty a vedeckej komunity zostala po správe o jeho smrti doslova paralyzovaná.

Martin Slobodník bol vskutku významným vedcom, spoľahlivým a dobrým kolegom, príjemným spoločníkom, verejným hlasom svedomia intelektuálov a neobyčajným človekom. Možno to znie banálne, ale bol pravým človekom na pravom mieste. Vďačíme mu za mnoho a bude nám chýbať, no jeho pamiatku si môžeme uctiť najlepšie nie peknými slovami vďaky, ale hlavne tým že – v jeho duchu – nebudeme váhať verejne vysloviť svoj postoj k hodnotám, ktoré zastával aj on.

Attila Kovács